

Věc C-36/23

**Shrnutí žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce podle čl. 98 odst. 1
jednacího řádu Soudního dvora****Datum doručení:**

25. ledna 2023

Předkládající soud:

Finanzgericht Bremen (Německo)

Datum předkládacího rozhodnutí:

19. ledna 2023

Žalobce:

L

Žalovaná:

Familienkasse Sachsen der Bundesagentur für Arbeit

Předmět původního řízení

Sociální zabezpečení – Nařízení (ES) č. 883/2004 – Článek 68 – Poskytování rodinných dávek – Bydliště rodiče v jiném členském státě – Nepodání žádosti o přídavek na dítě tímto rodičem – Podání žádosti o přídavek na dítě druhým rodičem – Důsledky

Předmět a právní základ žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce

Výklad unijního práva, článek 267 SFEU

Předběžné otázky

- 1) Umožňuje článek 68 nařízení (ES) č. 883/2004, aby se s odvoláním na přednostní nárok v jiném členském státě dodatečně požadovalo částečné vrácení německého přídatku na dítě i v případě, že v tomto jiném členském státě nebyla pro dané dítě přiznána ani vyplacena žádná rodinná dávka, což má za následek, že částka, která podle německých právních předpisů zůstane

oprávněné osobě, je v konečném důsledku nižší než německý přídavek na dítě?

2) V případě kladné odpovědi na první otázku:

Závisí odpověď na otázku, z jakých důvodů mají být dávky poskytovány více než jedním členským státem ve smyslu článku 68 nařízení (ES) č. 883/2004, resp. co je důvodem vzniku nároků, které je třeba zkoordinovat, na podmínkách pro nárok stanovených vnitrostátními pravidly, nebo na tom, na základě jaké skutečnosti se na dotčené osoby podle článků 11 až 16 nařízení (ES) č. 883/2004 vztahují právní předpisy příslušných členských států?

3) V případě, že je rozhodující, na základě jaké skutečnosti se na dotčené osoby podle článků 11 až 16 nařízení (ES) č. 883/2004 vztahují právní předpisy příslušných členských států:

Musí být článek 68 nařízení (ES) č. 883/2004 ve spojení s jeho čl. 1 písm. a) a b) a čl. 11 odst. 3 písm. a) vykládán v tom smyslu, že je třeba vycházet z existence zaměstnání či samostatné výdělečné činnosti určité osoby v jiném členském státě, resp. ze situace, která je podle právních předpisů v oblasti sociálního zabezpečení rovnocenná takové činnosti, pokud sociální pojišťovna v tomto jiném členském státě vydá potvrzení, že je daná osoba pojištěna „jakožto zemědělec“ a tamější instituce příslušná pro rodinné dávky potvrdí existenci zaměstnání, ačkoli dotčená osoba tvrdí, že pojištění je vázáno pouze na vlastnictví statku registrovaného jako zemědělská půda, který však ve skutečnosti není obhospodařován?

Uváděná ustanovení unijního práva

Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 883/2004 ze dne 29. dubna 2004 o koordinaci systémů sociálního zabezpečení (dále jen „nařízení č. 883/2004“), zejména čl. 1 písm. a) a b), články 11 až 16 a článek 68

Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 987/2009 ze dne 16. září 2009, kterým se stanoví prováděcí pravidla k nařízení (ES) č. 883/2004 o koordinaci systémů sociálního zabezpečení (dále jen „nařízení č. 987/2009“), zejména články 59 a 60

Uváděná ustanovení vnitrostátního práva

Einkommensteuergesetz (zákon o dani z příjmů) ve znění, které v tomto ohledu nebylo změněno od vyhlášení přepracovaného znění zákona o dani z příjmů ze dne 8. října 2009 (Bundesgesetzblatt, část I, 2009, bod 68, s. 3366-3465) (dále jen

„EStG“), zejména § 31 třetí věta, § 32 odst. 1 první věta bod 1 a odst. 3, § 62 odst. 1 první věta, § 63 odst. 1 první a druhá věta a § 70 odst. 2 první věta

Abgabenordnung (daňový řád) ve znění, které v tomto ohledu nebylo změněno od vyhlášení přepracovaného znění daňového řádu ze dne 1. října 2002 (Bundesgesetzblatt, část I, 2002, bod 72, s. 3866-3953) (dále jen „AO“), zejména § 37 odst. 1 a odst. 2 první a druhá věta

Stručný popis skutkového stavu a řízení

- 1 Účastníci řízení vedou spor ohledně částečného zrušení rozhodnutí o přiznání přídatku na dítě a vymáhání vrácení přeplatku na přídatku na dítě, který v důsledku toho vznikl za sporné období od července 2019 až září 2020.
- 2 Žalobce je polský státní příslušník a již po řadu let v Německu vykonává závislou činnost v rámci zaměstnání. Jeho dítě narozené v roce 2008 a jeho manželka (matka dítěte) žijí ve společné domácnosti rodiny v Polsku.
- 3 Žalobce se souhlasem své manželky dopisem ze dne 22. února 2016 požádal německé orgány o přiznání přídatku na dítě pro své dítě. Za tímto účelem předložil doklady o své závislé činnosti vykonávané v rámci zaměstnání v Německu a uvedl, že jeho manželka není v Polsku výdělečně činná.
- 4 Rozhodnutím ze dne 27. října 2016 žalovaná žalobci přiznala přídatek na dítě za období od října 2014 do července 2026. Jako odůvodnění bylo uvedeno, že žalobce v Německu vykonává výdělečnou činnost a podle předloženého potvrzení podléhá neomezené daňové povinnosti. Vzhledem k tomu, že druhý rodič v zemi bydliště dítěte nevykonává žádnou výdělečnou činnost, existuje v Německu po dobu zaměstnání přednostní nárok na přídatek na dítě.
- 5 Dne 16. dubna 2019 byl žalobci k vypracování zaslán „Dotazník pro ověření nároku na přídatek na dítě“. Žalobce tento dotazník zaslal vyplněný zpět. Žalobce v něm prohlásil, že jeho manželka nevykonává ani samostatnou, ani závislou výdělečnou činnost. Za sebe předložil potvrzení zaměstnavatele o tom, že od 1. ledna 2016 v Německu vykonává závislou činnost v rámci zaměstnání.
- 6 Dotazem ze dne 6. srpna 2019 žalovaná v Polsku požádala o informace o případné výdělečné činnosti manželky žalobce a o nároku na polské rodinné dávky.
- 7 Dne 5. října 2020 žalovaná obdržela odpověď úřadu Pomořského vojvodství v Gdaňsku (polský orgán pro informace) ze dne 28. září 2020, která v kolonce 4.1 obsahovala následující informace: „[Matka dítěte] je od 28. září 2006 až do dnešního dne výdělečně činná (sociální pojištění zemědělců – KRUS). Od 1. listopadu 2013 až do dnešního dne [matka dítěte] nepobírá žádné rodinné dávky ani příspěvky na výchovu v rámci programu 500+. [Matka dítěte] prohlásila, že si nepřeje podat žádost o rodinné dávky ani o příspěvky na výchovu v rámci programu 500+.“

- 8 Žalovaná následně rozhodnutím ze dne 7. října 2020 na základě § 70 odst. 2 EStG zrušila s účinností od října 2020 rozhodnutí o přiznání přídatku na dítě v rozsahu odpovídajícím výši rodinných dávek stanovených v Polsku zákonem.
- 9 Prostřednictvím „žádosti o rozhodnutí o příslušnosti“ ze dne 7. října 2020, zasláné do Polska, žalovaná s odkazem na doručení žádosti, k němuž došlo dne 4. července 2019, výdělečnou činnost otce dítěte v Německu a výdělečnou činnost matky dítěte v Polsku vznesla následující prosbu: „*Proveďte, prosím, v rámci asimilace žádost nárok na rodinné dávky a dávky poskytované v rámci programu 500+ od července 2019.*“
- 10 V reakci na tuto žádost polský orgán pro informace dne 17. prosince 2020 zaslal datový soubor týkající se manželky žalobce s následujícími doplňujícími informacemi: „*[Matka dítěte] je od 28. září 2006 až do dnešního dne výdělečně činná (sociální pojištění zemědělců – KRUS). Od 1. července 2019 až do dnešního dne [matka dítěte] nepobírá žádné rodinné dávky ani příspěvky na výchovu v rámci programu 500+. [Matka dítěte] prohlásila, že si nepřeje podat žádost o rodinné dávky ani o příspěvky na výchovu v rámci programu 500+.*“
- 11 Rozhodnutím ze dne 6. ledna 2021, které je předmětem tohoto řízení, žalovaná na základě § 70 odst. 2 EStG zrušila rozhodnutí o přiznání přídatku na dítě za období od července 2019 do září 2020 v rozsahu odpovídajícím výši rodinných dávek stanovených v Polsku zákonem a požádala o vrácení přeplatku na přídatku na dítě ve výši 1 674,60 eura.
- 12 Dopisem ze dne 22. ledna 2021 žalobce požádal o změnu daného rozhodnutí, protože on ani jeho manželka v době od července 2019 do dnešního dne v Polsku neobdrželi žádné rodinné dávky.
- 13 Žalovaná tento dopis posoudila jako opravný prostředek proti rozhodnutí ze dne 6. ledna 2021 a rozhodnutím ze dne 2. února 2021 daný opravný prostředek zamítla jako neopodstatněný.
- 14 Dne 2. března 2021 žalobce podal proti částečnému zrušení rozhodnutí o přiznání přídatku na dítě a vymáhání vrácení přeplatku žalobu.

Hlavní argumenty účastníků původního řízení

- 15 Na podporu svého nároku žalobce uvádí, že jeho manželka (matka dítěte) není výdělečně činná a nedosahuje žádných příjmů. Jeho manželka není registrována ani jako nezaměstnaná, ani jako uchazečka o zaměstnání a rodiče jí darovali statek, aby mohli pobírat důchod. Z vlastnictví statku vyplývá pojištění u fondu KRUS, což je polská sociální pojišťovna pro zemědělce. Toto pojištění není podmíněno výkonem činnosti samostatně hospodářícího zemědělce a je vázáno pouze na skutečnost, že statek, který není obhospodařován, je evidován jako zemědělská půda. Vzhledem k tomu, že jeho manželka nemá žádné příjmy, platí pojistné fondu KRUS on. Přídatek na dítě za sporné období jeho manželka v

Polsku ani nepobírala, ani tam o něj nepožádala. Pokud jde o nárok na přídavek na dítě, je tedy přednostně příslušné Německo.

- 16 Žalovaná žalobu zpochybňuje s odůvodněním, že je sice pravda, že žalobce v zásadě má na své dítě s bydlištěm v Polsku nárok na německý přídavek na dítě podle § 62 odst. 1 EStG. Zároveň však jeho manželce na dané dítě náleží zahraniční rodinné dávky v Polsku. Od července 2019 je totiž v Polsku na děti mladší 18 let bez ohledu na výši příjmu poskytována dávka v rámci programu 500+.
- 17 Podle žalované je tento souběh nároků třeba vyřešit na základě koordinačních pravidel Evropské unie. Podle těchto pravidel je rozhodující, zda je v dotčených státech vykonávána výdělečná činnost, resp. pobírán důchod, nebo zda je nárok na rodinné dávky přiznán výlučně z důvodu místa bydliště [články 67 a 68 nařízení č. 883/2004 a rozhodnutí správní komise Evropské unie F1 ze dne 12. června 2009]. Je sice pravda, že žalobce vykonává výdělečnou, resp. obdobnou činnost ve smyslu rozhodnutí správní komise Evropské unie F1 ze dne 12. června 2009. Avšak vzhledem k tomu, že jeho manželka v zemi bydliště dítěte Polsku taktéž vykonává výdělečnou činnost, resp. naplňuje znaky obdobné činnosti, existuje nárok na rodinné dávky přednostně v tomto státě [čl. 68 odst. 1 písm. b) bod i) nařízení č. 883/2004]. Nárok na německý přídavek na dítě je tedy pozastaven v rozsahu, který odpovídá výši zahraniční rodinné dávky. Zahraniční rodinné dávky jsou nižší než přídavek na dítě poskytovaný německými orgány. Z tohoto důvodu přídavek na dítě za období od července 2019 do září 2020 náleží ve výši částky odpovídající rozdílu a rozhodnutí o přiznání přídavku na dítě je třeba změnit na částku odpovídající rozdílu, která je nižší.
- 18 Skutečnost, že v Polsku nebylo o dávku požádáno ani tam nebyla vyplacena, neznamená, že je přídavek na dítě v Německu třeba přiznat v plné výši. Z informací z Polska lze dovodit, že manželka žalobce tam uvedla, že si nepřeje podat žádnou žádost. To je jediný důvod, proč o nároku na dávku nebylo rozhodnuto v Polsku. K vyloučení nároku na přídavek na dítě podle § 65 odst. 1 první věty EStG ale postačuje, že by dávka v případě podání příslušné žádosti byla vyplácena.
- 19 Pokud jde o otázku zaměstnání matky dítěte v Polsku, jsou německé správní orgány a soudy v zásadě vázány potvrzením zahraniční instituce sociálního zabezpečení o existenci pojištění. Matku dítěte je proto na základě informací poskytnutých polským orgánem pro informace považovat za výdělečně činnou.
- 20 Povinnost vrátit přeplatek na dávkách vyplývá z § 37 odst. 2 daňového řádu (AO). Podle tohoto ustanovení je třeba vrátit daňovou vratku [jako je německý přídavek na dítě], pokud byla vyplacena bez právního důvodu. Tak je tomu i v tomto případě, protože nárok neexistoval a rozhodnutí o přiznání přídavku na dítě bylo z tohoto důvodu v tomto rozsahu zrušeno.

Stručné shrnutí odůvodnění žádosti o rozhodnutí o předběžných otázkách

- 21 Podle německého práva je podle § 70 odst. 2 první věty EStG třeba zpětně zrušit rozhodnutí o přiznání přídatku na dítě, pokud se okolnosti, které jsou z hlediska nároku na přídatku na dítě rozhodné, během pobírání přídatku na dítě změnil takovým způsobem, že již nejsou splněny podmínky pro nárok na přídatku na dítě. Přeplatek na přídatku na dítě pak příjemce musí vrátit podle § 37 odst. 2 AO.
- 22 Žalobce podle německého práva, pokud jde o sporné období, splňuje – což je mezi účastníky řízení nesporné – podmínky pro nárok na přídatku na své dítě, které žije s matkou dítěte v Polsku. Přídatku na dítě byl německými orgány nejprve vyplácen v plné výši. Teprve v průběhu pobírání přídatku na dítě se polský právní stav změnil v tom smyslu, že polské orgány nyní příspěvek na výchovu od července 2019 bez ohledu na výši příjmů vyplácejí i na první dítě, a to až do doby, kdy dovrší věku 18 let (viz čl. 4 odst. 1 a 2 a čl. 5 odst. 1 polského zákona o státních příspěvcích na výchovu dětí ze dne 11. února 2016 ve znění novely ze dne 26. dubna 2019).
- 23 Polské rodinné dávky ovšem dodnes nebyly ani přiznány, ani vyplaceny, protože matka dítěte prohlásila, že si nepřeje podat žádost. Z článku 18 odst. 1 a 2 a čl. 21 odst. 3 polského zákona o státních příspěvcích na výchovu dětí ze dne 11. února 2016 ve znění novely ze dne 26. dubna 2019 mimoto vyplývá, že polské rodinné dávky jsou přiznávány každoročně, a to nikoli zpětně, a žádost na následující období od 1. června do 31. května lze podat až od 1. dubna. Polská instituce by zřejmě rodinné dávky za sporné období od července 2019 do září 2020 již nemohla přiznat dokonce ani v případě, že by na základě oznámení o žádosti ze dne 4. července 2019, k němuž došlo prostřednictvím „žádosti o rozhodnutí o příslušnosti“ ze dne 7. října 2020, vycházela (i) z podání žádosti o polské rodinné dávky.
- 24 K první otázce: Vymáhání částečného vrácení německého přídatku na dítě je zákonné pouze v případě, že nárok na německý přídatku na dítě lze na základě článku 68 nařízení č. 883/2004 snížit o částku odpovídající rodinné dávce, stanovené v Polsku hmotněprávními předpisy, ačkoli v Polsku dosud nedošlo k jejich přiznání ani výplatě a nelze to očekávat ani v budoucnu.
- 25 Soudní dvůr ohledně právní úpravy předcházející nařízení č. 883/2004 opakovaně rozhodl, že pozastavení nároku na rodinné dávky z důvodu nároku na rodinné dávky v jiném členském státě přichází v úvahu pouze tehdy, pokud tento jiný členský stát dané rodinné dávky také skutečně vyplácí, a to bez ohledu na to, zda se nevyplacení zakládá pouze na nepodání příslušné žádosti (viz rozsudky ze dne 4. července 1990, Kracht, C-117/89, EU:C:1990:279, bod 18, a ze dne 14. října 2010, Schwemmer, C-16/09, EU:C:2010:605, body 53 až 54 a 58 až 59). Ve své judikatuře týkající se nařízení č. 883/2004 Soudní dvůr na tomto názoru plně setrval (viz rozsudky ze dne 22. října 2015, Trapkowski, C-378/14, EU:C:2015:720, body 32 až 33, a ze dne 18. září 2019, Moser, C-32/18, EU:C:2019:752, bod 42).

- 26 Ve svém rozsudku ze dne 13. října 2022, DN [proti Finanzamt Österreich], C-199/21, EU:C:2022:789, bod 58, Soudní dvůr mimoto rozhodl, že čl. 60 odst. 1 třetí věta nařízení č. 987/2009 musí být vykládán v tom smyslu, že brání vnitrostátní právní úpravě, která umožňuje vymáhání vrácení rodinných dávek přiznaných v případě, kdy rodič mající na ně nárok na základě této právní úpravy nepodal žádost, druhému rodiči, jehož žádostí se příslušná instituce v souladu s tímto ustanovením zabývala, a který ve skutečnosti nese sám finanční zátěž spojenou s výživou dítěte.
- 27 Bundesfinanzhof (Spolkový finanční soud, Německo, dále jen „BFH“) jakožto nejvyšší německý soud příslušný pro rozhodování o přídavku na dítě poskytovaném podle EStG zastává ohledně právního stavu za platnosti nařízení č. 883/2004 názor, že použití koordinačního pravidla obsaženého v článku 68 nařízení č. 883/2004 a omezení německého nároku na částku odpovídající rozdílu v případě existence hmotněprávního zahraničního nároku nebrání skutečnost, že tento nárok nebyl přiznán ani vyplacen (rozsudek BFH ze dne 9. prosince 2020 – III R 73/18 –, BFHE 271, s. 508). Jsou-li dodatečně zjištěny okolnosti, které jsou relevantní z hlediska přednosti, má to za následek rovněž dodatečné započtení [vyplacených částek] na přídavek na dítě přiznaný podle německého práva a v důsledku toho i vymáhání (částečného) vrácení vyplacených dávek, a to bez ohledu na přiznání a vyplácení zahraničního nároku (rozsudek BFH ze dne 9. prosince 2020 – III R 73/18 –, BFHE 271, s. 508, BStBl II 2022, s. 178). Podle čl. 68 odst. 3 písm. b) druhé části věty a článku 81 nařízení č. 883/2004 se totiž žádost o rodinné dávky podaná v subsidiárně povinném státě považuje i za žádost o rodinné dávky podle právních předpisů přednostně povinného členského státu, čímž je splněna formální podmínka pro vznik nároku v tomto jiném členském státě (rozsudek BFH ze dne 9. prosince 2020 – III R 73/18 –, BFHE 271, s. 508). Žádost o rodinné dávky podaná v subsidiárně příslušném členském státě Unie vyvolává účinek zakládající fikci, na jejímž základě je zároveň považována za žádost podanou v přednostně příslušném státě i v případě, že instituci, u které byla žádost podána, není známo, že se jedná o situaci se zahraničním prvkem, např. proto, že osoba, která má na přídavek na dítě nárok, zahájila činnost v zahraničí, aniž o tom informovala Familienkasse (pokladna pro vyplácení rodinných dávek, Německo). Daný účinek tedy nastává i v případě, že v době, kdy byla žádost o přídavek na dítě podána, ještě vůbec neexistoval důvod postoupit ji zahraniční instituci poskytující rodinné dávky (rozsudek BFH ze dne 9. prosince 2020 – III R 31/18 –, BFH/NV 2021, s. 771).
- 28 Z odkazu Soudního dvora na jeho rozsudek ze dne 14. října 2010, Schwemmer, C-16/09, EU:C:2010:605, uvedeného v rozsudku ze dne 22. října 2015, Trapkowski, C-378/14, EU:C:2015:720, podle názoru BFH nevyplývá nic jiného, protože rozsudek ze dne 22. října 2015, Trapkowski, C-378/14, EU:C:2015:720, se týkal nikoli případu nesplněné formální, nýbrž případu – formou překročení příjmového limitu – nesplněné hmotněprávní podmínky pro nárok na rodinné dávky (BFH, rozsudek ze dne 9. prosince 2020-111 R 73/18-, BFHE 271, s. 508, BStBl II 2022, s. 178). Použití pravidel přednosti stanovených článkem 68 nařízení č. 883/2004 je vyloučeno pouze v případě, že v přednostně příslušném členském státě nejsou

splněny hmotněprávní podmínky pro nárok, například z důvodu překročení věkové hranice nebo určitých příjmových limitů (rozsudek BFH ze dne 25. února 2021 – III R 23/20 –, BFH/NV2021, s. 1344-1347).

- 29 Podle názoru BFH je tedy podmínkou použití pravidel přednosti v zásadě (pouze) existence hmotněprávního nároku na rodinné dávky v jiném členském státě. Podle judikatury BFH však německé správní orgány a soudy musí upustit od posouzení hmotněprávního nároku podle cizího práva, pokud o něm pro sporné období již rozhodl zahraniční správní orgán, a toto rozhodnutí je pro německé správní orgány a soudy závazné (rozsudek BFH ze dne 26. července 2017 – III R 18/16 –, BFHE 259, s. 98, BStBl II 2017, s. 1237). V ostatních případech je třeba v rámci spolupráce mezi členskými státy založené na důvěře podle čl. 60 odst. 3 nařízení č. 883/2004 ve spojení s článkem 59 a následujícím nařízením č. 987/2009 pomoci žádosti o informace určené příslušnému správnímu orgánu daného jiného členského státu objasnit, zda a v jakém rozsahu tam děti žadatele mají nárok na rodinné dávky (rozsudek BFH ze dne 22. února 2018 – III R 10/17 – BFHE 261, s. 214, BStBl II 2018, s. 717).
- 30 Podle názoru předkládajícího soudu se výklad pravidel přednosti uvedených v článku 68 nařízení č. 883/2004 zejména v takových případech vymáhání vrácení vyplacených dávek, jako je tento spor, nejeví tak jednoznačně, jak je prezentováno v judikatuře BFH. Podle bodu 35 odůvodnění nařízení č. 883/2004 je účelem tohoto nařízení vyloučit neodůvodněný souběh dávek v případě souběhu nároků na rodinné dávky různých členských států. Není tím však zamýšleno omezení vnitrostátních nároků. Podle čl. 68 odst. 1 první věty nařízení č. 883/2004 se pravidla přednosti použijí pouze tehdy, pokud jsou během stejné doby poskytovány stejným rodinným příslušníkům rodinné dávky podle právních předpisů více než jednoho členského státu. V zásadě tedy nemají vést k tomu, že budou příjemcům přiznány platby, které jsou nižší, než by tomu bylo bez jejich použití.
- 31 Rovněž judikatura Soudního dvora naznačuje, že se pravidla přednosti mají použít pouze v případě, pokud by jinak rodinné dávky skutečně byly poskytovány více než jedním členským státem. V případě poskytování rodinných dávek více než jedním členským státem by totiž mohlo stále znovu docházet k tomu, že nejasnosti ohledně skutkových okolností nebo právního hodnocení, resp. jejich neznalost v Německu povedou k dodatečnému vymáhání (částečného) vrácení přídatku na dítě, aniž by byl následně vyplacen v jiném členském státě. Příjemci by tak v konečném důsledku mohli na rodinných dávkách celkově obdržet méně, než by jim náleželo podle německých právních předpisů.
- 32 Pokud jde o otázku významu asimilace žádostí, je rovněž třeba vzít v potaz, že jejím účelem je primárně zjednodušení řízení pro příjemce. Především však asimilace nemění nic na tom, že lhůty pro podání žádosti a možnost zpětného přiznání rodinných dávek jsou v členských státech upraveny odlišně. Příklad na dítě je tak v Německu nejprve přiznán bez časového omezení do dovršení 18. roku věku dítěte. Mimoto se vyplácí šest měsíců zpětně od podání žádosti. Naproti

tomu v jiných zemích – pokud je předkládajícímu soudu známo, i v Polsku – existují pravidla, podle kterých je nutné žádost podat každoročně a předem. Mimoto v případech, kdy jsou okolnosti, na jejichž základě se nárok na rodinné dávky v jiném členském státě jeví jako přednostní, zjištěny teprve dodatečně, není již zpravidla zaručeno včasné postoupení žádosti do tohoto jiného členského státu. Pokud by z hlediska použití pravidel přednosti byla rozhodující pouze existence hmotněprávního nároku v jiném členském státě, musel by vnitrostátní soud pravidelně rozhodovat o existenci nároků na rodinné dávky podle cizího práva.

- 33 Článek 68 odst. 3 písm. a) nařízení č. 883/2004 ve spojení s čl. 60 odst. 1 druhou větou a odst. 2 a 3 nařízení č. 987/2009 stanoví zvláštní postup pro koordinaci souběžných nároků, který se však podle jejich znění týká pouze případu, kdy je třeba rozhodnout o žádosti o přiznání rodinných dávek do budoucna, o které ještě nebylo rozhodnuto. Zdá se, že na následné prověřování nelze tento postup bez dalšího použít. Totéž podle čl. 60 odst. 4 nařízení č. 987/2009 platí v případě takzvaného postupu dialogu podle čl. 6 odst. 2 až 5 nařízení č. 987/2009, dojde-li ke sporu o určení přednosti několika nároků.
- 34 Mimoto koordinace mezi příslušnými institucemi různých členských států, pokud jde o dávky, které mají být poskytnuty, podle zkušeností předkládajícího soudu přinejmenším v případech vymáhání vrácení vyplacených dávek nefunguje bezproblémově. Rovněž v projednávané věci polský správní orgán na žádost žalované s odkazem na to, že nedošlo k podání žádosti ze strany matky dítěte, pouze sdělil, že za sporné období není vyplácena žádná rodinná dávka. Rozhodnutí nebo jiné meritorní stanovisko týkající se existence (ostatních) formálních a hmotněprávních podmínek polského nároku na rodinné dávky nebylo možno od polského správního orgánu získat. Praktické obtíže při spolupráci mezi členskými státy by však neměly jít k tíži osoby, která uplatňuje nárok na rodinné dávky.
- 35 Ke druhé otázce: Pokud článek 68 nařízení č. 883/2004 v zásadě připouští vymáhání vrácení dávek vyplacených v Německu bez poskytnutí platby v Polsku, závisí zákonnost vymáhání částečného vrácení vyplacených dávek na tom, zda má nárok vzniklý v Polsku přednost před nárokem vzniklým v Německu.
- 36 Pravidla přednosti uvedená v článku 68 nařízení č. 883/2004 vycházejí z toho, z jakých důvodů mají být souběžné dávky poskytovány, resp. z jakého důvodu jsou dané nároky přiznány. Pokud by odpověď na tuto otázku závisela na vnitrostátních pravidlech, bylo by v projednávané věci třeba vycházet ze situace bydliště-bydliště, protože dotčené rodinné dávky jsou v Německu i v Polsku vázány na bydliště/obvyklý pobyt příjemce. V takovém případě by měl s ohledem na místo bydliště dítěte podle čl. 68 odst. 1 bodu iii) nařízení č. 883/2004 přednost polský nárok.
- 37 Pokud by však odpověď na tuto otázku závisela na tom, na základě jakých skutečností se na dotčené osoby podle článků 11 až 16 nařízení č. 883/2004 vztahují právní předpisy příslušných členských států, bylo by z důvodu výkonu

povolání žalobce v Německu pro určení přednosti rozhodující, zda je třeba matku dítěte považovat za osobu, která je v Polsku výdělečně činná, nebo tam pouze má bydliště.

- 38 Podle znění [nařízení] závisí určení přednosti na tom, z jakých důvodů má být dávka poskytována více než jedním členským státem, resp. z jakého důvodu jsou dané nároky přiznány. To by mohlo naznačovat vazbu na podmínky pro nárok stanovené vnitrostátními předpisy.
- 39 BFH však, pokud jde o otázku, z jakých důvodů jsou přiznány nároky ve smyslu čl. 68 odst. 1 nařízení č. 883/2004, vychází z toho, na základě jaké skutečnosti se na oprávněnou osobu podle článků 11 až 16 nařízení č. 883/2004 vztahují právní předpisy dotyčného členského státu (rozsudek BFH ze dne 26. července 2017 – III R 18/16 –, BFHE 259, s. 98, BStBl II 2017, s. 1237, a rozsudek BFH ze dne 1. července 2020 – III R 22/19 –, BFHE 269, s. 320, BFH/NV2021, s. 134).
- 40 Podle názoru předkládajícího soudu by rozsudek Soudního dvora ze dne 7. února 2019, Bogatu, C-322/17, body 24 až 25, mohl nasvědčovat tomu, že je třeba vycházet z důvodů, ze kterých jsou rodinné dávky poskytovány podle vnitrostátních pravidel. Podle předkládajícího soudu z toho však jednoznačně neplyne, zda je, pokud jde o otázku, z jakých důvodů mají být dávky ve smyslu článku 68 nařízení č. 883/2004 poskytovány, rozhodující vnitrostátní právní úprava zakládající daný nárok, nebo to, na základě jakého pravidla uvedeného v článku 11 nařízení č. 883/2004 se na oprávněnou osobu vztahují právní předpisy příslušného členského státu, resp. zda jsou dané nároky přiznány z důvodu zaměstnání či samostatné výdělečné činnosti, nebo na základě místa bydliště.
- 41 Ke třetí otázce: Pokud je pro účely otázky, zda je třeba mít za to, že matka dítěte je v Polsku výdělečně činná, nutno vycházet pouze z příslušného potvrzení polské instituce odkazujícího na pojištění v rámci sociálního zabezpečení zemědělců, měl by vzhledem k místě bydliště dítěte podle čl. 68 odst. 1 písm. b) bodu i) nařízení č. 883/2004 přednost polský nárok. V opačném případě by měl na základě čl. 68 odst. 1 písm. a) nařízení č. 883/2004 přednost německý nárok.
- 42 V případě, že je rozhodující, na základě jaké skutečnosti se na dotčené osoby podle článků 11 až 16 nařízení č. 883/2004 vztahují právní předpisy příslušných členských států, vyvstává otázka, za jakých podmínek lze vycházet z výdělečné činnosti, resp. obdobné situace ve smyslu článku 68 nařízení č. 883/2004 ve spojení s jeho čl. 1 odst. a) a b) a čl. 11 odst. 3 písm. a), pokud jde o manželku příjemce přídatku na dítě bydlící v jiném členském státě.
- 43 V případě otázky, zda v jiném členském státě existuje činnost nebo obdobná situace ve smyslu čl. 1 písm. b) nařízení č. 883/2004, která je za takovou považována pro účely právních předpisů sociálního zabezpečení tohoto členského státu, se jedná o posouzení práva tohoto jiného členského státu. Předkládající soud se proto přiklání k názoru, že polské informace jsou v tomto ohledu pro předkládající soud závazné. Nezdá se však, že tomu tak nezbytně musí být,

protože daná informace je poskytnuta pouze v rámci postupu mezi správními orgány a ve vztahu k dotčené osobě se nevydává žádné rozhodnutí, proti němuž by bylo možné podat odvolání. Judikatura Soudního dvora týkající se této otázky – podle všeho – neexistuje.

PRACOVNÍ DOKUMENT